

Dok.nr.

75

Krisesenter
sekretariatet

Krisesentersekretariatet

Karl Johans gate 16 B

0154 Oslo

Til Justis- og beredskapsdepartementet

Oslo 06.06.2017

Høring – NOU 2016: 24 Ny straffeprosesslov

Straffeprosessutvalget ble oppnevnt ved kongelig resolusjon 20. juni 2014 for å foreta «en bred vurdering av lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker (straffeprosessloven) og i samsvar med sine vurderinger legge frem forslag til en ny alminnelig lov som skal avløse denne».

Krisesentersekretariatet ønsker å gi sin fulle støtte til Advokatfirmaet Salomon-Johansen AS høringsuttalelse. Det er et overordnet politisk mål å få flere til å anmelde vold i nære relasjoner. Ved å redusere de rettigheter, og ikke minst den støtten en bistandsadvokat gir et voldsoffer kan dette medføre at mange ikke vil anmelde.

Krisesentrene har gjennom snart 40 år sett viktigheten av at voldsutsatte har fått bistandsadvokat. Mange av våre brukere, både de som har vært utsatt for vold i nære relasjoner og er identifisert som ofre for menneskehandel, er i en svært sårbar livssituasjon og mange er svært usikre på om de skal anmelde de kriminelle handlingene de har vært utsatt for. Vi har erfart at bistandsadvokatene har gitt svært god informasjon om hva det innebærer å anmelde, og at de er til svært god støtte gjennom hele prosessen for de fornærmede. Mange bistandsadvokater jobber faktisk flere timer gratis for å være en god støtteperson for de som anmelder.

Ad punkt 1.2 Utvalgets lovutkast fra Advokatfirmaet Salomon-Johansen AS som vi støtter fullt ut.

Kommentarer til § 4-5 Bistandsadvokatens oppgaver

Vi støtter ikke forslaget til ny bestemmelse i § 4-5. Forslaget medfører en betydelig endring i forhold til nåværende bestemmelse i straffeprosessloven § 107 c. Mens nåværende § 107 c tydelig angir bistandsadvokatens rettigheter og plikter ved at det er en "skal-bestemmelse", åpner forslag til § 4-5 for betydelig skjønn ved at det foreslås en "kan-bestemmelse" i stedet.

Vi mener dette innebærer et stort tilbakeskritt i forhold til de rettigheter som fornærmede de senere år er gitt som følge av endringer i straffeprosessen. Det vises særlig til endringer som følge av utredningen til fornærmedeutvalget jf Ot.prp nr. 11 (2007-2008), hvor bistandsadvokatorordningen ble betydelig styrket ved at den ble utvidet til flere sakstyper og advokatens oppgaver ble økt og tydeliggjort (Ot.prp. nr. 11 (2007-2008) side 8 punkt 1.3).

Endringen medfører uklarhet for alle parter i straffesakskjeden i forhold til hva en bistandsadvokat faktisk skal gjøre. Det åpnes for et betydelig skjønn i forhold til hvilket

arbeid som dekkes under oppnevningen til bistandsadvokaten, hvilket gir lite forutsigbarhet for alle parter. Det vil særlig kunne være vanskelig å gi god og konkret informasjon til fornærmede om hvilken bistand advokaten har rett og plikt til å yte.

Vi minner om at de grupper av fornærmede som per i dag har krav på bistandsadvokat er personer som har vært utsatt for traumatiserende hendelser, og som kan ha store problemer med å "stå" i straffesaker uten advokatbistand. I særdeleshet gjelder dette familievoldssaker og menneskehandelsaker.

Usikkerhet knyttet til hvilken bistand fornærmede har krav på, kan medføre at færre ønsker å inngi anmeldelse, hvilket ikke vil være i samsvar med Riksadvokatens rundskriv nr 1/2017 MÅL OG PRIORITERINGER FOR STRAFFESAKSBEHANDLINGEN I 2017 – POLITIET OG STATSADVOKATENE punkt II HOVEDMÅL OG HOVEDUTFORDRINGER hvor følgende fremgår:

"Straffesaksbehandlingens hovedmål er å bidra til redusert kriminalitet. Grunnleggende forutsetninger for å oppnå slik effekt er at straffbare forhold blir avdekket og oppklart slik at gjerningspersonene kan straffeforfølges og ilegges adekvate reaksjoner."

Formålet med forslaget til § 4-5 synes åpenbart å være å spare penger. Vi mener det er stor risiko for at resultatet blir det motsatte.

Etter dagens ordning skal bistandsadvokaten varsles om og har rett til å være tilstede ved politiets avhør av fornærmede (strpl § 107 c andre ledd første setning). Ifølge forslag til § 4-5 kan bistandsadvokaten ta del i politiets avhør av fornærmede og etterlatte og stille ytterligere spørsmål (...).

Vi mener forslaget åpner for betydelig usikkerhet om hvorvidt bistandsadvokaten skal være tilstede ved avhør av fornærmede eller ikke, hvilket innebærer en svekkelse av fornærmedes rettigheter i forhold til dagens ordning. Vi kan ikke se hvordan det i praksis vil være mulig å begrense rammene for bistandsadvokatoppdraget allerede før fornærmede har avgitt sin forklaring til politiet. Den ubetingede rett til å ha bistandsadvokat tilstede under avhør av fornærmede er en sentral rettighet for fornærmede, og bidrar i mange saker til at fornærmede i det hele tatt velger å inngi anmeldelse.

Vi mener bistandsadvokatens arbeid med å forberede og å trygge fornærmede bidrar til bedre og mer effektiv gjennomføring og kvalitet på avhørene. Ikke minst bistandsadvokatens mulighet til å stille spørsmål på slutten av avhøret bidrar til å opplyse saken. Advokaten kjenner saken gjennom samtaler med fornærmede før avhøret, og kan bidra til å få frem sentrale sider av sakens faktum gjennom sine spørsmål.

Også i forbindelse med gjennomføring av hovedforhandling vil forslaget innebære stor usikkerhet i forhold til hva som skal være bistandsadvokatens oppgaver, og om/når vedkommende gis anledning til å være tilstede. Etter dagens ordning *skal bistandsadvokaten varsles og har rett til å være tilstede i alle rettsmøter*. Ifølge forslag til § 4-5 *kan bistandsadvokaten i nødvendig utstrekning ta del i rettsmøter*.

I noen saker ønsker fornærmede å følge hele hovedforhandlingen. Skal hun måtte sitte i retten uten sin advokat tilstede? Andre ønsker ikke/orker ikke følge forhandlingene, men ønsker å få

informasjon om bevisførselen av sin advokat. Skal ikke advokaten kunne være tilstede og kunne gi slik informasjon?

Vi mener at bistandsadvokat også i forbindelse med hovedforhandling bidrar til en effektiv saksbehandling gjennom å forberede fornærmede på den praktiske og faktiske gjennomføring av saken. Om det skal være opp til hver enkelt dommers skjønn om/når bistandsadvokaten skal være tilstede, vil man komme i en situasjon hvor utøvelse av fornærmedes rettigheter blir en salderingspost som følge av et ønske om å spare penger. Dette vil innebære en uklar og uforutsigbar situasjon for fornærmede i forhold til hvilken bistand vedkommende skal kunne forvente å få av sin advokat.

Vi vil også påpeke at i ytterste konsekvens vil færre advokater være villig til å påta seg slike oppdrag, fordi det ikke blir mulig å gjøre et forsvarlig arbeid for klienten. I tillegg vil vi påpeke at det vil kunne medføre en betydelig grad av byråkrati for de ulike rettsinstanser å ta stilling til hvilket arbeid som skal dekkes i de ulike konkrete sakene, hvis retten skal begrense rammene for bistandsadvokatoppdraget i forbindelse med oppnevning av bistandsadvokaten.

På bakgrunn av det ovenstående, foreslås følgende endring i § 4-5:

§ 4-5. Bistandsadvokatens oppgaver

(1) Bistandsadvokaten skal ivareta fornærmede og etterlattes interesser og rettigheter i saken og gi slik annen hjelp og støtte som er naturlig og rimelig.

(2) Ved utførelsen av oppdraget skal bistandsadvokaten ha rett til å

- a) utøve fornærmede og etterlattes rettigheter på deres vegne,
- b) ta del i politiets avhør av fornærmede og etterlatte og stille ytterligere spørsmål, og i nødvendig utstrekning delta ved åstedsbefaringer, rekonstruksjoner og lignende,
- c) ta del i rettsmøter og å stille spørsmål til fornærmede og etterlatte vedkommende representere og supplerende spørsmål til tiltalte og vitner,
- d) foreslå supplerende bevisføring om straffekravet etter § 34-5,
- e) uttale seg om prosessuelle spørsmål som angår fornærmede eller etterlatte, og
- f) underrettes om rettsavgjørelser i saken etter § 32-10.

Vennlig hilsen
Tove Smaadahl

Tove Smaadahl

Daglig leder

